

2015-10-22

Statens Skolverk
106 20 Stockholm

Angående regeringsuppdrag U2015/04666/S

Skolverket har fått i uppdrag av regeringen att föreslå nationella IT-strategier för skolväsendet. Av uppdraget framgår att:

Förslagen ska omfatta förslag gällande användningen av digitala lärresurser, verktyg och arbetsätt i undervisningen och för att utveckla och anpassa undervisningen för elever inbegripet användningen för elever med funktionsnedsättning eller andra elever i behov av stöd eller särskilt stöd. Förslagen ska också innefatta strategier för en kritisk, säker och ansvarsfull IT-användning hos eleverna, till exempel när det gäller studiero, personlig integritet, förebyggande av kränkningar, källkritik, upphovsrätt och säkerhet.

Strategierna ska bidra till ökad måluppfyllelse och likvärdighet genom att den strategiska potential som IT har tillvaratas i hela skolväsendet.

I detta sammanhang påpekar Strålskyddsstiftelsen att valet av teknik har en avgörande betydelse för hur väl strategierna kommer att bidra till studiero, personlig integritet, förebyggande av kränkningar och säkerhet. Europarådet för mänskliga rättigheter uppmanar i resolution 1815 från 2011 medlemsländerna att använda trådbundna internetanslutningar i skolor och strikt reglera skolbarnens användning av mobiltelefoner på skolans område (Paragraf 8.3.2.). Dessutom ska departement inom utbildning, miljö och hälsoskydd utveckla riktade informationskampanjer till lärare, föräldrar och barn för att uppmärksamma dem på riskerna med användning av mobiltelefoner och annan utrustning som sänder ut mikrovågsstrålning (Paragraf 8.3.1). Sverige har genom sitt medlemskap åtagit sig att följa resolutioner från Europarådet för mänskliga rättigheter.

Strålning från trådlös har visat sig ge symtom, som till exempel sömnsvårigheter, onormal trötthet, huvudvärk, koncentrations- och minnesproblem och stresskänsla. Dessa symtom ökar i samhället och även bland barnen, vilket visas i exempelvis Folkhälsomyndighetens rapport, Skolbarns hälsovanor i Sverige 2013/2014.

Strålningen från trådlös teknik har också visat sig öka risken för cancer, exempelvis hjärntumör. År 2011 klassades strålningen som "möjlig cancerframkallande" klass 2B av IARC, WHO. Fler och fler forskare varnar för hälsoriskerna med strålning från trådlös teknik och i maj 2015 uppmanade 190 experter inom området FN och WHO att bättre skydda människor mot dessa risker.

Det är på grund av dessa risker viktigt att man i valet av IT-teknik väljer trådbunden teknik. Datorerna ska alltså vara uppkopplade till internet med kabel. Läsplattor med pedagogiska program kan användas i flygplansläge, alternativt kopplas in trådbundet. Basstationer för mobiltelefoni, dect och Wifi ska stängas av. Telefonkontakter sköts med fasta telefoner. Barnens egna telefoner förvaras i låsta så kallade mobilhotell under skol- och fritidsdagen. Genom att radikalt minska användningen av trådlös teknik slipper barnen och de anställda utsättas för riskerna med mikrovågsstrålningen. Förutom att riskerna för allvarliga hälsoeffekter minskar, till följd av användning av trådbunden teknik, uppnås ett stort antal andra positiva effekter som efterfrågas i regeringsuppdraget.

Med fasta uppkopplingar får lärarna lättare en överblick över vilka sidor som eleverna besöker, vilket minskar risken för att eleverna uppehåller sig på sidor eller spelar spel som inte är avsedda för minderåriga.

Störmomenten som de sociala medierna kan utgöra under lektionstid minskar, då elevernas mobiltelefoner förvaras i mobilhotell under skol- och fritidsdagen. Detta ökar studieron. Riskerna för att kränkningar på internet äger rum under skol- och fritidsdagen minskar av samma orsaker. Kort och filmer som kan användas i kränkande syfte kan inte tas under skoldagen och uppdateringar på sociala medier kan inte göras.

Tryggheten ökar genom att eleverna vet att kränkningar på internet inte kan ske under skoldagen och att bilder och filmer inte kan tas som kan användas i kränkande syfte.

Elevernas skärmtid begränsas på ett enklare och mer naturligt sätt när inte mobiltelefoner och trådlös uppkoppling finns tillgänglig. Minskad skärmtid på exempelvis raster ger mer tid till fysisk aktivitet, vilket är gynnsamt ur många hänseenden.

Med minskad skärmtid minskar också risken för exempelvis ögonstress. Sammanfattningsvis bidrar användning av trådbunden teknik till ökad studiero, stärkt personlig integritet och till att kränkningar förebyggs. Dessutom innebär användning av trådbunden teknik att punkt 8.3.2 i Europarådets resolution 1815 uppfylls och hälsoriskerna med strålningen från trådlös teknik minskar. Att trådbunden teknik ska väljas bör därmed ingå i de nationella IT-strategierna för skolväsendet.

Katharina Krusell

Strålskyddsstiftelsen